

Секція: Економіка та управління національним господарством

Радіонова Антоніна Сергіївна

науковий співробітник

НДІ економічного розвитку

*ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»*

м. Київ, Україна

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНУ НЕРІВНІСТЬ

Не дивлячись на те, що пандемія *COVID-19* розпочалася у сфері охорони здоров'я, за рік її вплив переріс у глобальну соціально-економічну кризу, що проявляється прямою та супутньою шкодами: обмеження демократичних прав і свобод, зокрема свободи пересування, протестів та зібрань [1], втрати в економіці — падіння трудових доходів, диспропорційні фінансові результати у різних галузях, скорочення темпів створення робочих місць та зайнятості [2], в Україні зокрема у сферах обслуговування, освіти, культури, транспорту та ін. [3], безпрецедентне зростання крайньої бідності для 88-115 млн осіб у світі в 2020 р. і для 143-163 млн осіб в 2021 р. [4], зменшення купівельної спроможності населення та тотальне використання невеликих накопичень. Міжнародні світові організації відзначають зведення нанівець власної роботи та зусиль національних урядів у досягненні багатьох цілей сталого розвитку. Через поширення коронавірусу поглиблюються та постають з новим розмахом існуючі соціальні нерівності.

Складні ризики постають для людського капіталу: за оцінками експертів Світового банку вплив коронакризи на освіту (цифровий розрив і дистанційне навчання, закриття освітніх закладів, у бідних країнах школярі

мусили піти працювати [5], навички соціалізації) відчуватиметься тривалий час в економічних можливостях населення. В 2020 р. спостерігалася і гендерна нерівність у звільненнях: жінки втрачали роботу частіше за чоловіків. Одночасно повільно відновлюються гідні робочі місця, роботодавці не поспішають збільшувати робочі години та оплату за них. Відтак з’являється ризик перетікання вивільненої робочої сили у неофіційних сектор економіки задля підтримання бодай мінімального добробуту. Загалом же зростає розрив між багатими та бідними, уряди вдаються до непередбачуваних величезних витрат, підвищуються борги — як наслідок здійснюється пошук шляхів «латання дірок у бюджетах»: все частіше постає питання впровадження прогресивної системи оподаткування доходів фізичних осіб та підприємств, підтримується ідея оптимізації сплати податків компаній-нерезидентів для забезпечення загального рівня добробуту в країнах. Небагато країн мають «подушку безпеки» для перерозподілу витрат на медицину та виплату соціальної допомоги тим, хто залишився без засобів до існування.

У полі зору експертів Міжнародної організації праці опинилися й географічна та демографічна нерівності, які теж поглиблюються з розповсюдженням небезпечного вірусу. Утім обидві віддзеркалюють негаразди в економічній сфері. Так, із запитом на дистанційну зайнятість спостерігався певний відтік населення із великих міст, де нерухомість дорожча, до менших, де ціни на житло значно менші. А через недослідженість нової хвороби в деяких країнах скоротилася народжуваність, погіршилося психологічне здоров’я населення.

Окремим питанням постала проблема вакцинації населення та введення «ковідних паспортів». В Україні думки населення щодо необхідності самої вакцинації та впровадження документів, що підтверджують факт хвороби, наявність/відсутність антитіл та щеплення, різняться. За проведеними опитуваннями та дослідженнями на базі

відкритих даних в Україні рівень довіри до протиепідемічних медичних заходів — найнижчий серед досліджуваних країн, проте поступово зростає, — коливається від 24% у січні 2021 р. за розрахунками команди одного з проєктів КПП ім. І. Сікорського [6] до 43% у квітні 2021 р. за даними чергового соціологічного опитування Київського міжнародного інституту соціології [7]. Позитивне значення для здійснення туристичних та трудових мандрівок матиме уніфікація документації (сертифікат, результати тесту, довідка, паспорт) за єдиним міжнародним зразком, що планується в Європейському Союзі з 1 липня 2021 р., для підтвердження відсутності хвороби при перетині міждержавних кордонів. Однак в умовах чергового карантину подібний документ може стати джерелом дискримінації населення. Очевидно, що при підвищенні захворюваності в країні будуть вводитися обмежувальні заходи для підприємств та масових заходів, проте наявність відповідних щеплень «гарантуватиме» імунітет до хвороби для працівників і відвідувачів. Це дозволить дрібному та малому бізнесу працювати у локдаун, проте за більш пильними протиепідеміологічними заходами — постає необхідність вимагати від відвідувачів документів про щеплення. Однак виникає ризик дискримінації населення з боку роботодавців, які тиснутимуть на «вільний» вибір працівника/пошукача роботи щодо проведення щеплення і обіймання посади, та з боку бізнесу на клієнтів, які не зможуть отримати бажані блага через відсутність щеплення або довідки про нього.

У підсумку, пандемія коронавірусу змінила суспільні відносини, практично анулювала попередню роботу міжнародних організацій щодо нівелювання соціальних нерівностей і крайньої бідності, продемонструвала неготовність глобальної економіки до наслідків непередбачуваних катаклізмів і втрат (хоча останні три епідемії (H1N1, вірус Еболи, COVID-19) наставали зі стабільною періодичністю в 6 років),

а заходи по їх подоланню ще більше поглиблюють наявні або породжують нові нерівності.

Література

1. The Economist Intelligence Unit. Democracy Index 2020. In sickness and in health? Report. 2021. 75 p. URL: <https://www.eiu.com/n/campaigns/democracy-index-2020/> (data accessed : 13.06.2021).
2. International Labour Organization. World Employment and Social Outlook: Trends 2021: Report. 2021, June 2. URL: https://www.ilo.org/global/research/global-reports/weso/2021/WCMS_795453/lang--en/index.htm (data accessed: 13.06.2021).
3. Державна служба статистики України: офіційний вебсайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення : 13.06.2021).
4. Lakner C., Yonzan N., Mahler D.G., Castaneda Aguilar R.A., Wu H. Updated estimates of the impact of COVID-19 on global poverty: Looking back at 2020 and the outlook for 2021. January 11, 2021. URL: <https://blogs.worldbank.org/opendata/updated-estimates-impact-covid-19-global-poverty-looking-back-2020-and-outlook-2021> (data accessed: 13.06.2021).
5. Child Labour: Global estimates 2020, trends and the road forward: Report, 2021, June, 10. ILO: website. URL: https://www.ilo.org/ipecc/Informationresources/WCMS_797515/lang--en/index.htm (data accessed: 13.06.2021).
6. Ставлення українського суспільства до щеплення проти COVID-19. Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" URL: <https://kpi.ua/2021-covid-vaccine> (дата звернення : 14.06.2021).

7. Паясковська Т. В Україні хворих на COVID-19 більше, ніж за офіційною статистикою! Думки населення України щодо проблем пандемії COVID-19: оцінка рівня захворюваності, ризиків інфікування та ставлення до вакцинації: прес-реліз. URL: <http://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1032> (дата звернення: 14.06.2021).